

Лекція

Психологічна готовність дитини до систематичного навчання в школі

Підготувала: викладач Верховська О.А.

План

- 1. Соціальна ситуація розвитку дитини при переході із дитячого закладу в школу.
- 2. Мотиваційна готовність дитини до шкільного навчання.
- 3. Пізнавальна готовність дошкільника до систематичного навчання.
- 4. Вольова готовність дитини виконувати вимоги школи.
- 5. Емоційна готовність дошкільника до входження у систему взаємовідносин шкільного середовища.

Література:

- 1. Артемова Л. В. Вчись граючись. Навколишній світ у дидактичних іграх дошкільнят. – К.: Томіріс, 1995. – 112 с.
- 2. Богуш А. М. Речевая подготовка детей к школе. – К.: Рад. школа, 1984. – 176 с.
- 3. Завтра в школу / Під заг. ред. В. К. Котирло. – К.: Рад. школа, 1977. – 128 с.
- 4. Кондратенко Т. Д., Котырло В. К., Ладывир С. А. Обучение старших дошкольников. – К.: Рад школа, 1986. – 152 с.
- 5. Котирло В. К. Початковий період у навчанні школярів. – К.: «Знання». – № 7. – 1985. – 48 с.
- 6. Тренируйте ум детей / Сост. Ю. В. Гильбух, В. А. Георгиевская. – К.: Рад. школа, 1983. – 72 с. 11.

- **Ключові слова:** сензитивний період, психологічна готовність до навчання, мотиваційна готовність, пізнавальна готовність до навчання, волюва готовність, емоційна готовність.

Домашнє завдання:

- - опрацювати лекцію;
- - скласти психологічний словник з ключових слів теми;
- - підготуватися до практичного заняття (див. Інструкція до практичного заняття «Психологічна готовність дитини до систематичного навчання в школі»);

Питання та завдання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте соціальну ситуацію розвитку дитини при переході із дитячого закладу в школу.
 2. Опишіть особливості формування мотиваційної готовності дитини до шкільного навчання.
 3. Охарактеризуйте пізнавальну готовність дошкільника до систематичного навчання.
 4. Як сформувати вольову готовність дитини виконувати вимоги школи.
 5. Як сформувати емоційну готовність дошкільника до входження у систему взаємовідносин шкільного середовища.
-

1. Соціальна ситуація розвитку дитини при переході із дитячого закладу в школу

- Перехід до шкільного навчання докорінно змінює весь спосіб життя дитини. У цей період в її життя входить **навчання** – діяльність обов'язкова, відповідальна, що потребує систематичної організованої праці. Ця діяльність ставить перед дитиною задачу послідовного, цілеспрямованого засвоєння знань, узагальнених і систематизованих в основах наук, що передбачає зовсім іншу, ніж у дошкільному дитинстві, структуру її пізнавальної діяльності.

- У психологічній готовності до навчання виділяють такі компоненти: мотиваційна; розумова чи пізнавальна; вольова; емоційна готовність. Однак психологічна готовність не зводиться до простої сукупності її компонентів, а складає єдине ціле. У випадках неготовності до навчання в школі кожен з цих компонентів може потребувати свого формування. Тоді говорять про мотиваційну, вольову та ін. неготовність, чим підкреслюється основна проблема, що негативно впливає на інші складові цього утворення. Підготовка дитини до школи забезпечується спільними зусиллями педагогів дошкільної установи і батьків.

ВИСНОВКИ про соціальну ситуацію розвитку дитини при переході із дитячого закладу в школу:

- – невідповідність між старим «дошкільним» способом життя і новими можливостями дітей, що вже випередили його – головна суперечність, що виступає джерелом розвитку особистості дитини;
- – вчитель є максимально авторитетною для дитини людиною;
- – оцінка і успіх у навчанні стають головним критерієм у ставленні одноліток один до одного і визначають положення дитини в класі;
- – учбова діяльність соціально значуща, обов'язкова для всіх дітей, підпорядкована строгому розпорядку.

1. Мотиваційна готовність дитини до шкільного навчання

- Під мотиваційною готовністю розуміють бажання вчитися, ставлення до школи і навчання як до серйозної діяльності.
- **Розвиток мотивації шкільного навчання передбачає формування уявлень дошкільника про те, яким буде навчання в школі, знань про те, яким буде його завтрашній день і підготовку дитини до нього як до радісної події.** Тому дорослим потрібно з'ясувати зміст і характер стихійних уявлень дитини про школу та коригувати їх.

- **До способів виховання пізнавальної активності належать:**
 - – створення сприятливого емоційного фону (повноцінне спілкування з дорослим, залучення дитини до кола інтересів родини);
 - – підтримка бажання дитини задавати питання, що виявляється як схвалення, доброзичливість, уважність, повага, готовність відповісти;
 - – пізнавальні бесіди з дітьми;
 - – використання ігор.

ВИСНОВКИ про мотиваційну готовність дошкільника до навчання у школі:

- – мотиваційна готовність полягає у бажанні дитини вчитися, її ставленні до школи і навчання як до серйозної діяльності;
- – структура мотиваційної готовності включає пізнавальні й соціальні мотиви при провідній ролі останніх;
- – розвиток мотиваційної готовності дитини до шкільного навчання передбачає формування правильних та різнобічних уявлень і знань дитини про школу, про шкільні вимоги; емоційно-позитивного ставлення до майбутнього навчання та розвиток пізнавальної активності дітей;
- – педагогічними засобами формування готовності дошкільника до навчання у школі є читання книг про школу, знайомство з деякими правилами поведінки учня, відвідування школи; прийом аналізу дитячих робіт дорослим спільно з вихованцями; ігри «У школу».

3. Пізнавальна готовність дошкільника до систематичного навчання

- Готовність до шкільного навчання з боку інтелектуального розвитку дитини полягає у рівні розвитку пізнавальних процесів, у якісних особливостях дитячого мислення.
- З цього погляду бути готовим до шкільного навчання означає:
 - вміти виділяти істотне; порівнювати, бачити подібне й відмінне;
 - міркувати, знаходити причини явищ, робити висновки.

- Основна умова розвитку мислення дошкільника, як і розвитку його особистості в цілому – спілкування з дорослим.
- **Стандартними причинами, що ведуть до відставання в розвитку, є:** наявність конфліктів у сім'ї, сімейний алкоголізм, дефіцит спілкування. Необхідно забезпечити, щоб спілкування з дорослими було повноцінним і у кількісному, й у якісному відношенні – в інтелектуальному і емоційному значенні.

ВИСНОВКИ про пізнавальну готовність дошкільника до систематичного навчання:

- – готовність до шкільного навчання з боку інтелектуального розвитку дитини полягає, по-перше у рівні розвитку пізнавальних процесів, у якісних особливостях дитячого мислення; по-друге, у запасі знань про дійсність;
- – важливими складовими пізнавальної готовності дитини є вміння виділяти предмет свого пізнання і приймати навчальної задачі;
- – формування пізнавальної готовності ґрунтується на розвиткові пізнавальних процесів дитини – пам'яті, сприйняття, мислення, уяви у процесі спілкування з дорослим;
- – засвоєння запасу знань, з яким дитина повинна приходити в школу включає такі блоки, як знайомство дошкільників із простими фізичними явищами; уявлення про події і явища суспільного життя; засвоєння елементів грамоти.

4. Вольова готовність дитини виконувати вимоги школи

- Наступний параметр готовності дитини до шкільного навчання – міра її довільності в організації своєї пізнавальної діяльності. Засвоєння знань про навколишню дійсність у дошкільному віці характеризується своєю нецілеспрямованістю.

• **ВИСНОВКИ про вольову ГОТОВНІСТЬ дитини**

ВИКОНУВАТИ ВИМОГИ ШКОЛИ:

- – навчання у школі докорінно змінює структуру процесу засвоєння знань, роблячи його цілеспрямованим, свідомим, довільним;
- – вольова готовність дитини до шкільного навчання виявляється як міра її довільності в організації своєї пізнавальної діяльності;
- – формуванню довільності процесів сприйняття, пам'яті сприяють ігри типу «Кіт і миші», «Гуси-лебеді», у котрих діти погоджують ігрові дії з певним сигналом;
- – важливим фактором вольового розвитку дошкільників виступає формування мотивів, зв'язаних із взаєминами дитини з дорослими і ровесниками.

4. Емоційна готовність дошкільника до входження у систему взаємовідносин шкільного середовища

- – вступ до школи означає для дитини нове емоційне життя, пов'язане з новими обов'язками, характером відносин педагогами і ровесниками, орієнтованим на нову позицію школяра;
- – емоційна готовність дитини включає такі компоненти, як вміння спілкуватися з учителями і товаришами; правильна моральна поведінка; вміння перебороти своє небажання і не піддаватися неприємним емоціям;
- – показниками емоційної готовності виступає здатність дитини переживати свої успіхи і невдачі при виконанні завдань – радість від успішного рішення, занепокоєння при виникненні труднощів, почуття сумніву, подиву.